

ГРАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ

30 CP 821.163.41-1

МАКСИМОВИЋ Д.

Ослобођење Цве

600000167

COBISS

ПЕСКОВАЦ

МАКСИМОВИЋ

Ослобођење Цвете Андрић

НАРОДНИ ФРОНТ ЈУГОСЛАВИЈЕ
ИЗДАЊЕ АФЖ ЈУГОСЛАВИЈЕ

7 10 7
821 163.41-14

823

ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ЛЕСНОВЦА

Бр. 5795

Одељење

Струка

ОСЛОБОЂЕЊЕ
ЦВЕТЕ АНДРИЋ

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ЛЕСНОВЦА

Бр. 28885

Струка

886-1

ИЗДАЊЕ ЦЕНТРАЛНОГ ОДБОРА АФЖ ЈУГОСЛАВИЈЕ
БЕОГРАД 1945

ДЛЯ НАХОЖДЕНИЯ

НАХОДКА НАХОДКА

НАХОДКА НАХОДКА

2592

1/4

ОБЩЕСТВО

1/4

НАХОДКА НАХОДКА

НАХОДКА НАХОДКА

2592

Среще

НАХОДКА НАХОДКА

Низ неодређених имена
носила је она до овог часа:
надничарка, преља, Богољубова жена,
сада Цвета Андрић, из Бранковине,
Српкиња, југословенског поданства,
иде у општину да гласа,
и чини јој се да су њена
свег села широка пространства.

Сваки коме се хтелo до сада
међао је судбину овога створења,
мањег од сваког него трунка сива;
сад Цвета Андрић може
судбину земље да међа
и поносито гази преко њива.

Мислили су људи у селу
да је преља испод Кичера
створена само вуну да преде,
и стада да тера,
да меша прегршт узаврелог граха,
и пред сваким да стоји
пуна понижења и страха.

Мислили су да Андрић Цвета
створена је само да слуша,

да туђе жеље услужно погађа,
као женска глава,
да њој су заувек овде одузета
сва људска права
сем права да ћути, ради и рађа.

Сад усправно корача она
преко црнице натопљене кишом,
као крилима ношена хита сада
и сећање као кудељне испреда жице:
живела је на дну многог људског јада;
а сад осећа се од свих вишом,
порасла до широке
неба шаренице.

Чини јој се гледају је са свих страна
шуме јесењу орошене,

поздравља је са суварка јато врана
дижући грају,
стадо сеоско задивљено у њу блене,
све мртво и живо
радује се њеном доживљају.

Проговориће, проговориће она
после толико немих лета,
и зато као на крилима хита,
проговориће Андрић Цвета.
Нико јој више неће рећи:
„Ћути, ко тебе пита.“

А могла је од пожртвовања да се сатре,
да пружа свугде руке што блаже,
да кротка буде као бубица скрита,
да гори огњем ма које људске ватре
и ма шта паметно да каже;
као бич јој је фијукало над душом:
„Ћути, ко тебе пита.“

Била је девојка што чезне и сања,
богата милоштом
као росом јутарња трава,
невина као дубоки кутови луга;
а није имала права
да сама изабере друга
коме ће поклонити прва миловања.

И онај коме је децу дала,
и све богатство младога живота

као некошено поље,
ни погледом јој није кад рекао ^{хвала}
ни потражио за што одобрења.
Ту заплака се њено сећање,
као да је нож под срцем коље.

Сад Цвета Андрић стазом хита
пуна бриге
у одговору да не погреша.
Цела сад земља је за савет пита,
и то што рекне
писано биће у велике, важне књиге.

Наједном указа се димњак на школи
па се зарумени сав кров иза грађа,
и брана пред њену радост стаде.
Поврвише опет тешка сећања
и поче једна успомена
горко да боли.

Успомена од које је увек бежала,
а која се враћала и душом пела
као лик потсетника небом месеца.
Сети се времена кад је била мала,
када су крај ње, убогог детета,
пролазила у школу деца.

И сад види њихова срећна лица:
ишла је напред увек ћерка кмета,
с црвеним у вителици уплетњаком,
па за њом неколико близоњских ђака.
О, како су глатке биле вителице у цурица,
како је лепа била торба ткани
у суседовог сина првака!

Сећа се, сећа, као да гледа сада,
целога тога дана

пуног неме детиње туге,
и обманутих нада,
и како су јој пред сузним очима
титрале дуге
и недра била сузом покапана.

Сваки тренутак јој се живо враћа
после толиких тешких лета:
пошли су у школу и многи сиромаси,
пошла су њена од стричева браћа,
а стриц је рекао,
као да их у рат спрема:
„Одоше нам Душан и Радо!
Отсада ће Цвета
чувати стадо.“

Слушала је често потом,
кроз све њихово школовање,

гдегод скрита,
како они низ пут весело врве,
важни због свог живота нова,
слушала их кад сричу слова,
скупљала знање
као што сиромаси купе мрве.

Враћа јој се сваки тренутак мали
из тих дана:
како се зеленила отава кроз њиве,
и кукурузи већ у јеку
како се блистали и мачевали,
како су свуда мирисале шљиве
и кудеља потопљена у реку.

На прво гласање иде Цвета
и чини јој се како већ види
низ ковчежића од дрвета
и на сваком имена нејасне шаре,
и крај њих свечане одборнике
и општинаре.

И туга је поново обрвава,
стидљива туга сеоских жена:
ниједнога више слова
не може сада да се сети,
и неће погодити имена права
доле у чети
бројки, људи и имена.

А чини јој се ако згреши за длаку,
зло неко ће на земљу да се доваља,
и њој однесе права стечена,
слободу сваку;
биће опет само надничарка, праља,
Богољубова жена.

Корача и мисли без предаха,
пуна дотле јој незнане бриге,

незнаног страха:
чини јој се ако погреши она једина,
пропашће све село и та земља
којој је родила три кћери и сина.

Кидисаће на земљу војске туђе,
као ројеви из осипака,
догодиће се страшне пометње,
сатрће домовину каква сила јака
као град јунски усеве летње.

Као да је на њој остао завет,
прикупља сву душе исконску снагу:
сачувати мора земљу драгу
за коју је толико сеоских младића
пало, за коју су у гроб легли
Драгомир Соврин и Јованин Мића,

за коју су девојке изгинуле многе,
и толике тешке мучене муке,
за коју су дали оба ока
многи и остали без деснице руке,
којом су пошли да је свете.

Чини јој се само њеној бризи остављена
сва земља широка,
као да је њено у колевци дете.
Пуна бриге корача Андрић Цвета,
хтела би да се не постиди
сада када њу надничарку
из села забита,
коју нико за мишљење питао није,
цела земља на савет зове
и за мишљење сада пита.

У општину се слегло море света
као ниједног дотле дана.
Стигла је лица обасјана
и срца одлуком примирена,
на гласање и Андрић Цвета
и стала покрај других жена.

Бринула се она пута цела,
и сад се више не брине, не стрепи;
одлуку је она давно донела
да се ни пред ким не постиди:
ковчежићу ће оном и она прићи
коме буду пришли инвалиди,
што су себе део земљи дали,
коме буду пришли најхрабрији
у селу младићи.

Гласаће, гласаће с онима што су
као змије се грозили туђина,
што дали су децу за родну груду,
гласаће где мајке
гласале буду
што земљи су дале јединог сина.

Кренуће оном ковчежићу где крене
низ првих људи из њеног села

који су ишли земљу да бране,
којим је преко седам брегова
седам долина,
уз друге жене
и она носила рубља и хране.

Гласаће с душевним, њу убогу
који су сматрали за човека,
који пред сваку правду могу
мирно стати,
чија је душа била у боју
као мач љута,
а у миру као мелем мека.

Гласаће, гласаће она где буду
гласали убоги и аргати,
где буду усталци гласали најбољи.

Сутра већ цела земља ће знати
шта је срцу њиноме у вољи.

Лице јој је сад мирно и сјајно
као кад са душе се терет свали:
гласаће с онима што су о Русији
причали потајно,
и у победу њену веровали.

Цвета Андрић се осећа једнака
са најбољим људима земље своје
и одговорна као да је
њој само она на старање дата;
први пут у животу личност права
и велика као да сама решава
судбину људи и континената.

ДИН. 6.—